

Nieuwsbrief nr. 66

Op zondag 26 mei is het motorenmuseum geopend.

**Dit is de eerste themazondag georganiseerd door het Motorenmuseum.
Het thema van deze dag is: de eerste aandrijving van werktuigen met stationaire motor in bedrijven.**

In het museum is een opstelling gemaakt waarbij, door een stationaire motor via tussenassen voorzien van poelies, een draaibank aangedreven wordt. Met riemen wordt nu de draaibank via de poelies aangedreven.

Zo konden, met slechts één verbrandingsmotor, meerdere werktuigen/machines aangedreven worden. De allereerste riemen die gebruikt werden, waren plat en van leer. Erg belangrijk was om de aandrijfwielen of poelies goed in elkaars verlengde te plaatsen, anders liep de riem er vanaf. Een probleem was slip, de leren

riem had soms niet genoeg grip op het gladde oppervlak van de poelie. Wanneer de riem tussen de poelies gekruist werd, kon de bewegingsrichting omgekeerd worden.

In de bijbehorende video, ook te zien in het Motorenmuseum, kunt U deze vroegere praktische toepassing in beeld gebracht.

Een bezoek aan het Motorenmuseum is zeker de moeite waard.

KOMEND WEEKEND TE ZIEN IN HET MOTORENMUSEUM

Deel 3 over de geschiedenis van Appeltern.

In de reeks over de geschiedenis van Appeltern vindt U hieronder het derde deel. De geschiedenis van Appeltern is geschreven door een van onze vrijwilligers, Joep van den Brink. In deze uitvoerige beschrijving schetst hij het beeld van de ontwikkeling van het gebied. Over de schrijver kunt U in de twee vorige nieuwsbrieven informatie vinden.

Tussen 1000 en 100 jaar geleden

We gaan een tijdsreis maken: 1000 jaar Appeltern in een notendop.

Al meer dan duizend jaar geleden woonden er nabij de protestantse kerk van Appeltern en langs de Walstraat al mensen; op de oeverwal.

De huizen waren eenvoudige bouwsels, gemaakt met materiaal uit de omgeving, ongeveer 20 bij 5 meter groot, waarin mensen en dieren bij elkaar huisden. Verharding bestond toen nog niet. Buiten was alles klei en gras, maar ook binnen in de huizen waren de vloeren van klei, met misschien wat riet of biezen er overheen. Stel je eens voor hoe nat en vies dat geweest moet zijn bij langdurig slecht weer. Koud, nat, en

daarenboven binnen ook nog vergeven van de rook en de stank van de dieren.

Op dezelfde plek, waar de oorspronkelijke huizen stonden, staan nog steeds boerderijen en woningen. Aan de verkaveling is nu nog te zien hoe het gebied ontgonnen is, met rechthoekige percelen, vanuit de Walstraat, naar achteren (het Noorden). Een pot van **Rijns aardewerk** die opdook bij graafwerk op een erf aan de Walstraat, vormt het bewijs van bewoning van meer dan duizend jaar geleden. Slechts iets jonger, vermoedelijk van het midden van de 11e eeuw, is het **tufstenen torentje** van het protestantse kerkje in het dorp. Nog een bewijs van de vroegste bewoning van dit gebied. Ook de kasteelplaats stamt waarschijnlijk uit die tijd. **750 jaar geleden**

In 1321 gaf Graaf Reinoud II van Gelre de opdracht om de waterhuishouding van het gebied tussen Maas en Waal grondig aan te pakken. In de voorgaande periode waren de leefomstandigheden steeds verder verslechterd door het toenemen van de

wateroverlast. De Oude Wetering, die grofweg van Beneden Leeuwen naar Alphen loopt, bestond al. De oudste vermelding van deze wetering stamt uit 1262.

Het water langs de Walstraat dat doorloopt tot in Nijmegen, is toen gegraven en waarschijnlijk is toen een eerste sluis gebouwd op de plek naast De Tuut, waar ook nu nog de sluizen liggen.

Honderden jaren heeft deze wetering gezorgd voor de afwatering van het zuid-oostelijke deel van het gebied tussen Maas en Waal. De weteringen zijn met de hand gegraven

met spaden en kruiwagens en hooguit een beetje hulp van paarden en ossen. Alleen al bij het idee van al dat loodzware werk wordt je moe.

De plek waar de wetering uitmondt in de Maas is van strategisch belang; door het afsluiten van de wetering kun je immers het hele gebied tot aan Nijmegen onder water zetten. Vandaar dat er al vroeg een kasteel gebouwd is nabij de sluis.

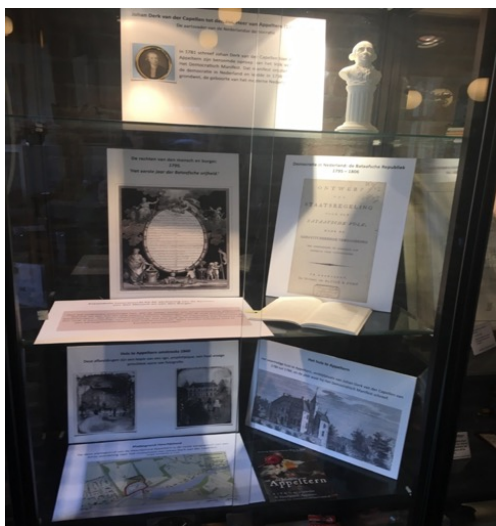
Bij dit verhaal hoort een overzicht van de belangrijkste bronnen. Voor wie meer wil weten over de interessante geschiedenis van het Land van Maas en Waal hierbij de bronnenlijst.

In de loop van dit jaar verschijnt waarschijnlijk 'Een Ode aan Appeltern', een boekje over de geschiedenis van Appeltern. Bent u geïnteresseerd, let dan op de nieuwsbrief van De Tuut. In een van de komende nieuwsbrieven komt daarover meer informatie.

De belangrijkste bronnen:

- Atlas van Nederland in het Holoceen, Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu.
- De geologie, de bodemvorming en de waterstaatkundige ontwikkeling van Het Land van Maas en Waal en een gedeelte van Het Rijk van Nijmegen. L.J. Pons 1957
- Archeologisch onderzoek in Beneden Leeuwen, vindplaats 'De Ret', gemeente West Maas en Waal. W.K. Vos
- Vissen in het verleden van Bergharen, Archeologisch onderzoek van de prehistorische en Middeleeuwse bewoningsresten aan Dorpsstraat 35 te Bergharen, gemeente Wijchen. Ivo Hermesen
- Een Romeins grafveld aan de voet van de Molenberg, Gemeente Wijchen
- Grote Historische topografische atlas, ca. 1905, Gelderland.
- Wat was waar, historischecartografie.nl
- Topografische kaart, opname 1821
- Stedelijke nederzettingen in Nederland tot de Franse tijd. J.G. Wegner
- Typologie van landelijke nederzettingen in Nederland. Drs. W. Wolters
- Atlas van de verstedelijking in Nederland

Eerbetoon aan de grondlegger van onze democratie: Johan Derk van der Capellen.

In het Stoomcafé van “De Tuut” staan bij de ingang aan de linkerkant een aantal vitrines. Hierin zijn verschillende voorwerpen te zien op het gebied van stoom. Onlangs is een van de vitrines ingericht voor een belangrijk historisch persoon, Johan Derk van der Capellen, de grondlegger van onze democratie. Hij heeft in de directe nabijheid van het stoomgemaal gewoond.

In een van de volgende nieuwsbrieven kunt U meer van zijn geschiedenis en het belang van hem voor de Nederlandse democratie lezen.

Gezocht: schippers en gidsen op de Jan Douwes (m/v).

Een door onze gasten, groot en klein, zeer gewaardeerd onderdeel van het bezoek aan de Tuut en ons Motorenmuseum tijdens de stoomweekenden, is de rondvaart met de Jan Douwes. Wij zoeken uitbreiding van de vrijwillige gidsen en schippers. Het gaat om enkele uren in de ochtend of de middag van een 5 tal zaterdag en zondagen, tijdens de Stoomweekenden.

Interesse, meer weten? Luc Remers heeft de antwoorden op uw vragen en uiteraard is er sprake van een inwerkperiode.

Bellen: 0487-514232 of per e-mail: lucremers@hetnet.nl.

Toegangsprijzen 2019

Tijdens de stoomweekends en de motorendag op 18 augustus is de toegangsprijs € 6,00 p.p.

Het motorenmuseum is dan óók open en bij de prijs inbegrepen. Kinderen t/m 12 jaar onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis.

- Voor groepen > 15 op afspraak, met rondleiding: € 3,50 voor rondleiding alleen stoomgemaal en € 5,00 voor rondleiding stoomgemaal én motorenmuseum.

Het rondvaartbootje dat door de spuisluis vaart is **uitsluitend** tijdens de stoomweekenden in bedrijf.

Toegangsprijzen buiten de stoomweekenden tijdens de reguliere openingstijden:

- Bezoek stoomgemaal € 3,50 p.p.
- Kinderen t/m 12 jaar, onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis.

MUSEUM DE TUUT

STOOMGEMAAL EN MOTORENMUSEUM
Erfgoed in Bedrijf

De Tuut 1, 6629 AA Appeltern
T: 0487-541156 info@de-tuut.nl
www.de-tuut.nl

Bij de exploitatie krijgt het Museum intensieve ondersteuning van de Doederij. Zie voor meer informatie: www.doederij.com

Programma 2019

Museumseizoen De Tuut

Het seizoen van Museum De Tuut loopt van 1 mei tot en met 27 oktober 2019.

Gedurende die periode is het museum 6 dagen per week van 11:00 tot 16:00 uur geopend. Op maandag is het museum gesloten.

Permanente thematentoonstelling "De geschiedenis van de Stoommachine. De machine die de wereld en de mens veranderde".

Zondag	26mei: Motorenmuseum geopend met speciale thema-dag
Zaterdag	11 en zondag 12 mei: Stoomweekend en tevens Molen- en Gemalendag
Zaterdag	06 en zondag 07 juli: Stoomweekend
Zondag	04 augustus: Maas- Waalse Maaldag
Zaterdag	17 en zondag 18 augustus: Stoomweekend
Zondag	18 augustus: Stationaire Motorendag
Zaterdag	14 en zondag 15 september: Stoomweekend, tevens Open Monumentendag
Zaterdag	19 en zondag 20 oktober: Stoomweekend

Voor groepen zijn er op de De Tuut vele mogelijkheden. Neem contact op voor informatie.

